Година I. Ср. Карловци, 23. октобра (5. новембра) 1918. Број 2.

ГЛАСНИК НАРОДНОГА ВЕЋА

Издаје: Одбор Народнога Већа

Наша радост

Радосни смо и весели. Час слободе је дошао. Срце плива у радости, а душа се осећа силно потресена са превелике среће. Само још уста не налазе довољно речи, тек проговарамо, јер су нам дуго била запушена. Али за кратки час и уста ће моћи наћи речи да опздрави долазак наших ослободиоца. Они су ту' тако рећи на вратима. Спремајмо се зато за тај долазак!

Може ли бити лепшег за њих дочека, достојног нашег ослободиоца и дужнијег за нас, да га приредимо, него да га дочекамо окићени, радосни, весели, срећни и што је највеће: *сложни*. Сложни сви, без разлике, и Срби и Хрвати и Словенци.

Диван пример јучер нам показа један наш брат, Србин из Србије заробљеник јуначке српске војске. Био је окићен српском кокардом на поносној шајкачи својој. Кад су биле извешене по граду заставе и кад је видео да се (због оскудице у овај час материјала) вију само хрватске и српске заставе, упитао је једног поред себе. „А где је словеначки барјак"? — Један му је у својој необавештености рекао: А шта ће нам он; у Карловцима нема Словенаца". На то је брат Србијанац узвикнуо: кад нема словеначке, онда ми не треба ни српске. И узео је српску кокарду са шајкаче, скинуо и метнуо у џеп.

Ето узвишеног примера како се схваћа јединство једног народа, који носи три имена: Србин Хрват, Словенац. Сви смо ми једно, а одсад ћемо, кад је ето Бог и јуначка срећа храбре српске војске и њезиних савезника дала, заувек и бити једно. Једна држава, један народ!

И ето у тај свети час нашег ослобођења и уједињења, може ли бити узвишенијег дочека за наше ослободиоце него да га дочекамо у братској слоги и љубави!

Загрлимо се братском слогом, па *трезвени*, али за то ипак прерадосни стрпимо се још кратки час, да га дочекамо, загрлимо и да се с њима ижљубимо.

Ко квари слогу и љубав братски, за тог није слобода!

Проглашење независности на хрватском сабору

Из Загреба јављају, да је 29. октобра на хрватском сабору проглашено одцепљење Хрватске и Славоније од Угарске и Аустрије.

Отсада нема више ропства, под којим смо стењали, нема више оних ђаволских сила, које су спречавале наш напредак. Отсада неће више туђинац над нама да влада. У нашој отаџбини, слободној и јединственој Југославији, одзвонило је за навек круни Стевановој и двоглавом орлу.

Овај свечани акт, одцепљење Хрватске, Славоније, Далмације и других земаља јужних Славена од монархије, обавио се је после говора Светозара Прибићевића и Др. Анте Павелића.

Иза тога ступиле су у саборницу хрватске и српске госпође и положиле на сто све своје драгоцености, наките и злато, као свој принос новој нашој држави Југославена.

Са балкона саборнице заприсегли су сабрани народ и војску заклетвом верности новој влади Светозар Прибићевић и Др. Павелић.

Одушевљене неописиво влада још увек у Загребу, али мир и ред није нигде нарушен.

Нова наша Влада

Хрватски сабор предао је егзекутивну власт у руке Народнога Већа, које је именовало ову владу:

Бан и председник владе: Антун пл. *Михаловић*.
Унутрашњи послови: Др. Срђан пл. *Будисављевић*.
Правда: Др. Александер *Бадај*.
Настава: Милан *Ројц*.
Финанције: Драгутин *Браум*.
Пошта и брзојав: Цезар *Ткачић*.
Трговина и индустрија: Др. Ђуро *Шурмин*.
Железнице: Већеслав *Вилдер*.
Народно господарство: Др. Живко *Петричић*.
Прехрана: Др. Еде *Марковић*.
Социјална скрб: Вилим *Букшег*.
Рат: Др. Мато *Дринковић*.
Морнарица: Адмирал *Прица*.
Министар за Истру: Др. Матко *Лагиња*.

Народна Влада за Босну и Херцеговину

Народно Веће у Загребу као врховни наш народни орган, именовало је за Босну и Херцеговину ову покрајинску владу:

Председник: Војислав *Шола*.
Унутрашњи послови: Др. Јозо *Сунарић*.
Правда: Данило *Димовић*.
Просвета: Др. Тугомир *Алауповић*.
Финанције: Васо *Ристић*.
Трговина и пошта: Др. Мехмед *Спахо*.
Пољоделство: Др. Вјекослав *Јелавић*.
Здравство: Др. Урош *Круљ*.
Народна обрана: Стево *Жакула*.
Прехрана: Шћепан *Грђић*.
Председник врховног судишта: Др. Халидбег *Храсница*.

Народна Влада за Словенију

Народно Веће у Загребу именовало је за Словенију ову покрајинску владу.:

Председник Витез *Погачник*.
Унутрашњи послови: Др. Јанко *Брејц*.
Настава: Др. *Верстовшек*.
Правосуђе: Др. *Равникар*.
Финанције: Др. *Куковец*.
Пољоделство: Каноник *Калан*.
Прехрана: љубљански начелник Др. *Тавчар*.
Трговина: Др. *Трилер*.
Индустрија: *Ремец*.
Социјална скрб: вођа социјалиста Едбин *Кристан*
Народна одбрана: Ловро *Погачник*.
Тајник Народног Света: Др. *Крамер*.

Догађаји у Угарској

Последњи министар председник у Угарској именован од бившег краља Карла, гроф Хадик, био је лоше среће. Ниједан политичар није хтео да ступи у његов кабинет.

Гроф Хадик позвао је на преговоре и вођу радикалних странака грофа Кароњија, али овај је позив одбио и упутио грофа Хадика нека преговара са Народним Већем мађарским, као јединим одлучујућим телом. Пред заступницима штампе изјавио је гроф Хадик, да он хоће провести мирну *демократску еволуцију без револуције*, али му је Кароњи одговорио, да је то сада *прекасно*. Прошла су она времена, када су владали они „по милости божјој", и они други, којима је од порода баштињен грофовски, кнежевски или баронски наслов била достатна веродајница, да се из доколице играју судбином народа. Данас је дошао народ до речи. Само она влада може обастати, која има ослонца у народу, која је настала *од доле*, а није наметнута *од горе*.

Док су још трајале препирке између оба грофа, догађаји су ишли својим редом. Пред хотелом Асторија, где је смештено Народно Веће мађарско, сабрало се до 50.000 грађана и војника, који су прогласили Угарску републиком, и положили заклетву Народном Већу. Народно је Веће иза тога преузело у своје руке читаву грађанску и војничку власт, свечано обећало, да ће одмах склопити демократски мир и бринути се за јавни ред. Проглашено је, да влада грофа Хадика више не постоји. Заједнички грбови скинути су одмах са свих уреда и замењени угарским. Народном Већу покорили су се жељезничари, поштански и брзојавни чиновници, редарство, војска, месно заповедништво, а гроф Кароњи, изабран председником Народнога Већа, саставио је народну владу.

Читава мађарска војска пристала је уз Народно Веће. Генерал Баркоњи са више генерала и много официра генералног штаба ставили су се Народном Већу на ра-

сполагање. *Кароњи је опозвао сву мађарску војску са свих ратишта.*

Нашем Народном Већу у Загреб стигао је од Народног Већа мађарског овај телеграм: „Мађарско Народно Веће шаље братски поздрав слободном народу Хрватске, Славоније и Далмације, па се обраћа с молбом на Веће, да би се на југословенском подручју узело у заштиту заостале Мађаре, те невине жртве несретне политике“.

Примирје с Турском је склопљено

Рајтерова Агенција јавља, да је антанта склопила примирје с Турском под следећим уветима: 1) Отворење Дарданела и Боспора, слободан улаз у Црно Море. Запоседнуће утврде на Дарданелама и Боспору по савезничким четама. 2) Турска предаје антанти нацрт, где и како су смештене мине у турским водама, и друга сретства за обрану, па помаже да се иста отстране. 3) Турска саопћује све информације о минама у црном мору. 4) сви ратни заробљеници и интерниране особе, као и ухићени Јермени, имају се сабрати у Цариграду, а затим предати савезницима. 5) Турска војска има се одмах разоружати, осим оних чета, које су нужне за очување унутрашњег реда. Број активне турске војске, и где ће она бити смештена, установиће савезници, пошто се посаветују са турском владом. 6) У турским водама, или у водама, које су Турци запосели, имају се предати све ратне лађе савезницима, уз изнимку тако малих бродова, који су нужни у редарствене или сличне сврхе у водама, које остају под турском сувереношћу. 7) Савезници имају право да запоседну све стратешке тачке, ако настане таково стање, које угрожава сигурност антанте.

Последње вести

Из Лондона јављају, да је подморнички рат престао од неколико дана унатраг. *На мору је сада потпуни мир.* Тако да је Немачка испунила своје обећање Вилсону, да ће обуставити нечовечно ратовање на мору.

На западној фронти узмичу Немци непрестано корак по корак.

Заједно са бившим краљем Карлом побегао је аутомобилом у Швајцарску и последњи ц. кр. министар спољашњих послова гроф Андраши.

Јављају из главнога стана:

Наше чете повлаче се са талијанске фронте. Водећи рачуна о потреби за што скоријим примирјем, које ће учинити крај светском клању, те нас довести коначном миру, наше чете испражњују запоседнута подручја у Италији.

Источно крило наше балканске војске прешло је на северну страну Дунава. Узмак уз Саву и Дрину креће се према основи. У Албанији појединачне навале арнаутских чета.

= Везу између Аустрије и Немачке прекинула је Чешка. У Берлину влада силно огорчење проти некадашњој монархији, тако да је посланик Аустро-Угарске принц Хохенлое једноставно морао побећи из Берлина.

= *Народно Веће Словенаца, Хрвата и Срба објавило је да је преузело владу у своје руке свима страним властима.*

= Из Трста се јавља, да су Талијани потпуно продрли аустро-угарску фронту. Аустријске и угарске чете узмичу у највећем нереду. Пораз је војске потпун.

= На талијанској фронти, како најпоследње чете јављају, прихваћено је примирје, и непријатељства обустављена.

= У Срем су почеле јуче прелазити српске и француске чете, да тамо уведу строги ред.

= Словеначко „Народно Веће“ у Љубљани, дало је уапсити бившег крањског намесника грофа Марија Атемса и намесника у Трсту барона Фрис-Скене, са којим је запљењена и пртљага са великом свотом државнога новца што је све предано „Народном Већу“.

= Бивши земаљски поглавар Босне и Херцеговине барон Саркотић, уапшен је.

= Војни заповедник бивши надвојвода Јосип и његов син Јосип Фрањо, положили су заклетву верности мађарском Народном Већу, и то први као *Јосип Хабсбург.*

= Шајдеман, вођа једне групе социјалиста у Немачкој, предао је канцелару Максу Баденском меморандум, да цар одмах одступи. Одлука ће пасти у најкраће време, јер је влада заузела становиште, да *цар мора захвалити.*

= Дознаје се из поузданих информација, да је инглеска војска која је ушла у Љубљану, кренула даље према Пешти, а румунска војска (из краљевине Румуњске), кроз Ердељ провађује такођер према Пешти. Према томе изгледа, да ће све непријатељске трупе бити у Мађарској од антантине војске одсечене. Наш је интерес, дакле, да овде не изазивамо крв, без икаквог изгледа на успех, јер ће и тако бити сав трен, којега вуку из Србије, од наших савезника задржан и враћен одакле је извучен.

Домаће вести

Слика бившега краља.

Још има много кућа у Карловцима, у којима висе слике бившег краља и краљице. Ове нас слике сећају туђинског господства, па позивамо све грађане, да ове слике уклоне из својих кућа.

Особито упозорујемо грађане, да из својих честитих кућа избаце слику немачкога кајзера, којега се и сам немачки народ ратосиља.

Дописивање са областима.

Несретна наредба досадашње полицајне власти о укинућу ћирилице не постоји више. У новој држави сви смо слободни и равноправни. Отсада може сваки наш грађанин да се у саобраћају са свима областима служи по вољи ћирилским или латинским писменима, а исто и фирме на својим кућама могу да буду писменима које хоће.

Спремајте барјаке.

Ослободилачка војска већ је на путу у Карловце. За дан, два бити ће овде. Доласком њезиним бити ће најречитије доказано, да је туђинској власти код нас за увек одзвонило.

Јунаке, који су кроз многе године проливали крв своју за нас и нашу слободу, треба свечано дочекати и поздравити.

Народно Веће објавиће још сва упутства грађанима, а сада само упозорује, да сваки спреми заставу, којом ће окитити своју кућу код доласка победничке ослободилачке војске.

Заставе на кућама, ћилимови и зеленило мора бити спољашњи знак наше велике радости. Зато не сме бити ни једне куће која не би била окићена тога великога дана, којег већ давно жељно очекујемо, српском, хрватском или словеначком заставом, а најбоље са све три.

Из државних магазина у Петроварадину донесено је у Карловце много нашег народног добра. Позивају се сви они, који су неовлаштено робу из Петроварадина донели, да се пријаве код г. проте Живковића у стану, сваки дан од 2—4 сата после подне.

Позивају се и они, који знају имена појединих особа, који су из Петроварадина донеле веће количине робе (шећер, покриваче и т. д.), да их пријаве код г. проте Живковића у означено време.

Од полиције

Ко год има што да пријављује за какву нанесену штету, повреде иметка и особе, има то пријављивати ради даљег строгог поступка *полицији* народне страже, која уредује у *Постајном Заповедништву*, које се налази у собама бившег редарства (десно од улаза у Магистрат).

Од редакције

Јучерашњи број нашега „Гласника“ штампан је у 500 примерака ћирилицом, а 500 примерака латиницом. Ради техничких потешкоћа са слагањем слога у два писмена и превеликих трошкова, излазиће наш лист одсада по закључку Народнога Већа један дан ћирилским, а други дан латинским писменима. Молимо грађанство, да ово узме до знања.

Одговорни уредник: Др. Људевит Ауер.

Штампа Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима 1918. — 322.